10.3.2025

VM / Hyvinvointialueiden ohjausosasto

Hyvinvointialueiden talouden tilanne ja näkymät

Hyvinvointialueet ovat raportoineet alkuvuoden aikana Valtiokonttorille vuoden 2024 tilinpäätösarviot, vuoden 2025 talousarvionsa sekä vuosia 2026 ja 2027 koskevat taloussuunnitelmat. Ohessa keskeiset havainnot raportoitujen tietojen perusteella.

1) **Vuoden 2024 tilinpäätösarvioissa varovaisen positiivista näkymää.** Alueiden yhteenlaskettu alijäämä on noin 1,2 miljardia euroa, mikä on **noin 200 miljoonaa vähemmän kuin vielä syksyn ennusteissa** ja puolivuotisraportoinnin tilinpäätösennusteissa arvioitiin. Lähes kaikilla alueilla tulos näyttää parantuvan aiemmista arvioista. Vain viidellä alueella on menty huonompaan suuntaan. Tilinpäätösarvioiden mukaan Helsinki olisi toista vuotta peräkkäin ainoana alueena pääsemässä ylijäämäiseen tulokseen. Yli-/alijäämän vaihteluväli vuodelle 2024 olisi (+43€/as., -503€/as.) Kertynyt alijäämä olisi näin vuoden 2024 lopussa noin 2,5 miljardia euroa.

2) **Hyvinvointialueiden talous on kääntymässä kokonaisuutena positiiviseksi vuonna 2025.** Tämän hetken arvio on, että ylijäämää kertyisi noin 242 miljoonaa euroa eli vajaa 50 euroa asukasta kohti. Muutos on huomattava, kun sitä vertaa vuoden 2023 noin 1,3 miljardin euron alijäämään ja vuoden 2024 arvioituun 1,2 miljardin alijäämään.

   Tuloksen kääntyminen positiiviseksi ei tule yllätyksenä. Alueet ovat tehneet määrätietoisesti töitä toiminnan ja talouden tasapainottamiseksi, ja tämä on mitä ilmeisimmin taustalla myös loppuvuoden 2024 odotettua paremman kehityksen takana. Lisäksi vuoden 2025 rahoitukseen tehtiin ensimmäinen rahoituksen jälkikäteistarkistus (1,4 miljardia euroa), joka pohjautui vuoden 2023 toteutuneisiin kustannuksiin. Yhteensä rahoitus kasvoi vuodelle 2025 noin 2,2 miljardia euroa (9,0 %).

   Talousarvioiden perusteella alueiden nettokustannukset kasvavat nimellisesti noin 2,9 % suhteessa vuoden 2024 tilinpäätösarvioon. Vuonna 2024 nimelliskasvu olisi tilinpäätösarvioiden mukaan noin 3,2 %. Kustannusten kasvu onkin hidastunut selvästi vuoden 2023 poikkeuksellisen korkeasta noin 12 prosentin nimelliskasvusta.

3) **Alueelliset erot talouden tilassa ja näkymissä näkyvät talousarvioissa selvästi**. Huolimatta rahoituksen huomattavasta kasvusta vuodelle 2025, näyttäisi edelleen 5 aluetta jäävän selvästi alijäämäiseen tulokseen. Kuusi aluetta on lähellä nollatulosta ja 11 aluetta on päätymässä positiiviseen tulokseen. Aluekohtaisia eroja selittää erityisesti erot kustannusten kasvussa ja niiden taustalla oleva muutosohjelmien toimeenpanovauhti. Alueiden välillä on isoa vaihtelua kustannusten muutoksessa vuonna 2025 (vuoden 2024 tilinpäätösarvioon suhteutettujen kustannusten muutoksen vaihteluväli -4,7 %, +8,9 %), mikä luo edelleen epävarmuutta vuoden 2025 yli-/alijäämästä. Huomionarvoista on, että talousarvioiden mukaisesta koko maan 2,9 prosentin kustannusten kasvusta iso osa muodostuu Helsingin 8,9 prosentin kasvusta. Ilman Helsinkiä koko maan kasvu 2024-2025 olisi noin 2,2 %, eli Helsingin osuus koko maan kasvusta on yli 0,7 %-yksikköä. Toisin sanoen

yksittäisillä alueilla tavoitellaan merkittävääkin kustannusten laskua, jonka toteutuminen on kuitenkin epävarmaa kasvavan palvelutarpeen ja hintojen nousun takia.

4) **Vuodelle 2026 alueet ennakoivat yhteensä 1,4 miljardin euron** ja vuodelle 2027 noin 800 miljoonan euron ylijäämää. On kuitenkin selvää, että vuosien 2026 ja 2027 taloussuunnitelmiin liittyy vielä tässä kohtaa huomattavaa epävarmuutta. Raportoitujen tietojen perusteella alueiden talouskehitys näyttää eriytyvän selvästi. 11 aluetta ei selvästi saisi katettua alijäämiään vuoden 2026 loppuun mennessä. Lisäksi kolmella alueella tavoite näyttää laskennalliselta ja historiaan peilattuna epätodennäköiseltä. Tämä näkyy erityisesti vuoden 2026 osalta, jolloin näillä kolmella alueella kustannukset laskisivat nimellisesti yli 9 %. Toisin sanoen vaikuttaa varsin selvältä, että yli puolet alueista ei tule kattamaan vuosilta 2023 ja 2024 kertyneitä alijäämiä vuoden 2026 loppuun mennessä. On keskeistä tukea näitä alueita käytettävissä olevin keinoin, että ne saavat kustannusten kasvun kestävälle uralle ja tekevät kaikki mahdolliset toimet talouden tasapainottamiseksi.
5) **Aluekohtaisten talouden näkymien ja kustannuskehityksen arviointia syvennetään kevään kuluessa. Analyysin perusteella voidaan harkita eri ohjausinstrumenttien käyttöönottoa.** Vuoden alussa hyvinvointialuelakia täsmennettiin ns. ennakollisella talouden ohjauksen menettelyllä. Hyvinvointialueiden arviointimenettelyn käynnistämisen mahdollistavia talouden tunnuslukuja voidaan arvioida vuoden 2024 tilinpäätöstietojen perusteella.
6) Hyvinvointialueiden vuoden 2024 tulos on parantumassa aiemmin arvioidusta noin 200 miljoonalla. **Vuoden 2026 rahoitukseen tehtävä jälkikäteistarkistus alittaa valtiontalouden kehyksissä tehdyn varauksen noin 100 miljoonalla eurolla.** Alueiden lopulliset tilinpäätöstiedot saadaan kesällä 2025, ja jälkikäteistarkistuksen määrä tarkentuu näin ollen vielä talousarviovalmisteluun mennessä. Viime vuonna tilinpäätöstietojen ja tilinpäätösarvioiden välinen muutos oli kuitenkin varsin pieni, koko maan tasolla noin 30 milj. euroa. **Jos vuosi 2025 toteutuu hyvinvointialueiden talousarvioiden mukaisena, vuoden 2025 tietojen perusteella vuonna 2027 rahoitukseen lisättävä jälkikäteistarkistus toteutuisi kehyksen puitteissa, mutta varaa heikompaan tuloskehitykseen ei juuri olisi.**

Hyvinvointialueiden talouden kehittymistä vuonna 2025 seurataan kuukausi- ja osavuosiraportoinnin yhteydessä. Alueet raportoivat ensimmäiset koko vuotta koskevat ennusteet puolivuotisraportoinnin yhteydessä elokuussa 2025. Oletettavaa kuitenkin on, että ensimmäisiä korjattuja talousarvioita/ epävirallisia ennusteita saadaan loppukeväästä.